El Vallès **agroforestal**

viavalles.cat

Un projecte per a la defensa de la plana agrícola i les serralades arbrades.

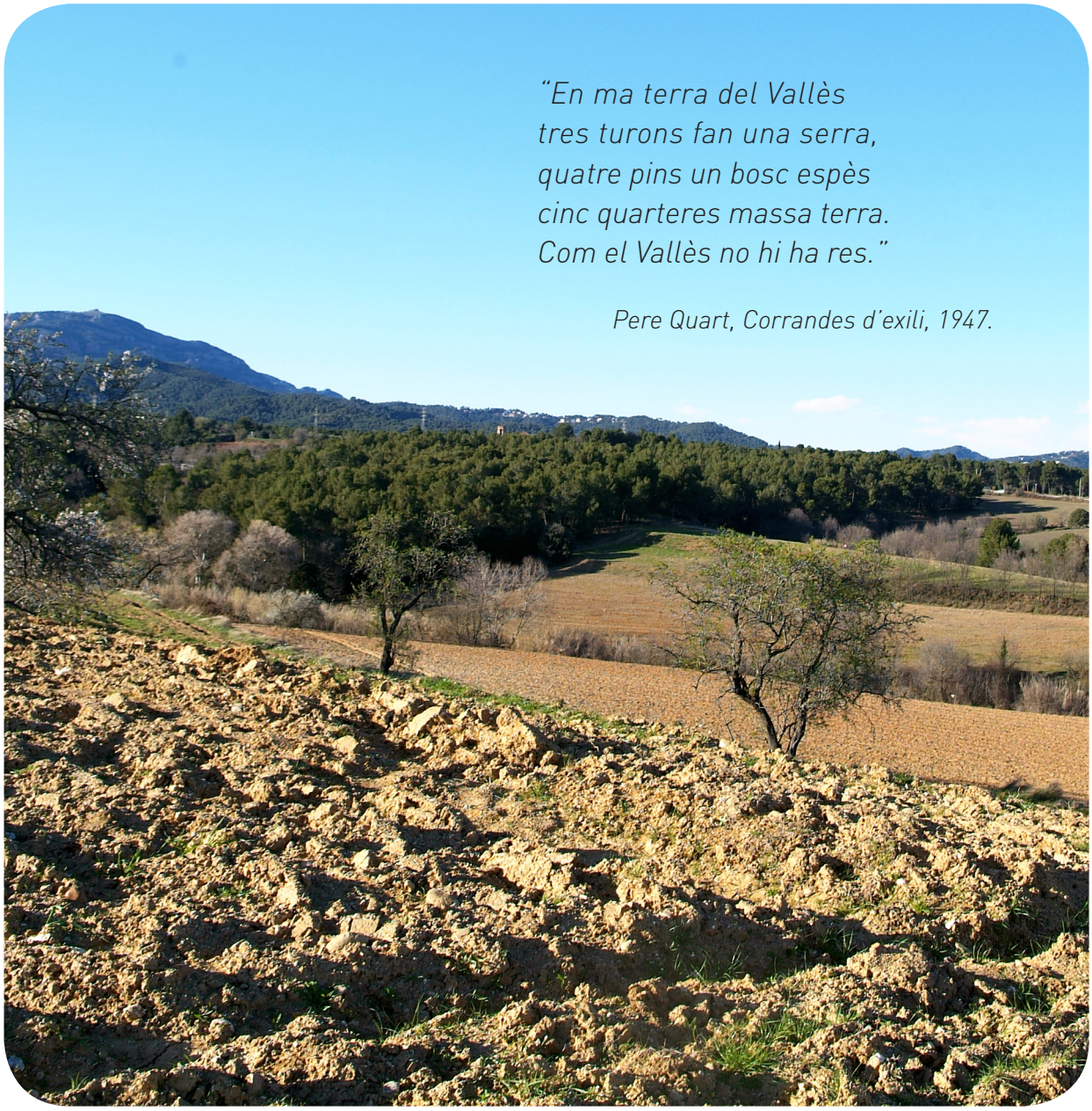

Amb el suport de:

Promou:

Vallès, febrer 2018

El Vallès

El Vallès, des del Llobregat a la Tordera, és un territori configurat per una plana agrícola i arbrada delimitada pels boscos predominants de les serralades litoral i prelitoral. Un territori on trobem una diversitat geològica, microclimàtica i biogeogràfica que el fa característic.

Una regió vertebrada per rius i rieres que han condicionat, des de fa segles, la disposició i expressió dels assentaments humans.

Una contrada on el 74% de la seva superfície està formada per espais naturals, agraris, forestals, i una trama de ciutats i pobles que ocupen prop de 37.000 hectàrees, bàsicament situades a la plana.

L'expressió urbana d'aquesta àrea roman unida o separada per més de 106.000 hectàrees de natura, fet que dóna al Vallès una identitat pròpia i diferenciada d'altres espais metropolitans europeus.

Una terra on hi ha prop de 1.400 explotacions agràries que ens proporcionen centenars de tones de carn, llet, llegums, blat, ordi, oli, fruita, fruits secs o hortalisses. Diferents productes agraris que es poden consumir en fresc, elaborats o bé transformats. Producte local per al consum de proximitat.

Els espais naturals donen identitat territorial al Vallès

El Vallès agroforestal és un mosaic de paisatges fruit de l'activitat humana al llarg de segles. Primer va ser el sector primari i llurs activitats per després agafar el relleu la industrialització i l'expansió de les seves ciutats i viles. D'aquest conjunt de paisatges, els espais naturals són els que millor defineixen la identitat del Vallès i s'han de valorar i preservar per les seves funcions de lleure, socioculturals, de provisió de recursos i aliments o les essencials per als ecosistemes i les diferents formes de vida que auspicien.

Trets identitaris del territori vallesà

La matriu ambiental del Vallès la formen els sistemes fluvials, les terres de conreus, els boscos i una orografia marcada per la complexitat de conques, cingleres i relleu.

El sistema urbà del Vallès és un arxipèlag en un mar agroforestal, amb una relació fràgil, que cal poder i saber gestionar perquè no esdevingui un continu ni una aglomeració urbana.

En aquest territori conviuen diverses activitats agràries complementàries que modelen el paisatge i ens donen aliments de proximitat.

Una petita part de la població sosté la major part dels espais naturals del Vallès.

Usos i superfícies dels espais agraris del Vallès (2014)

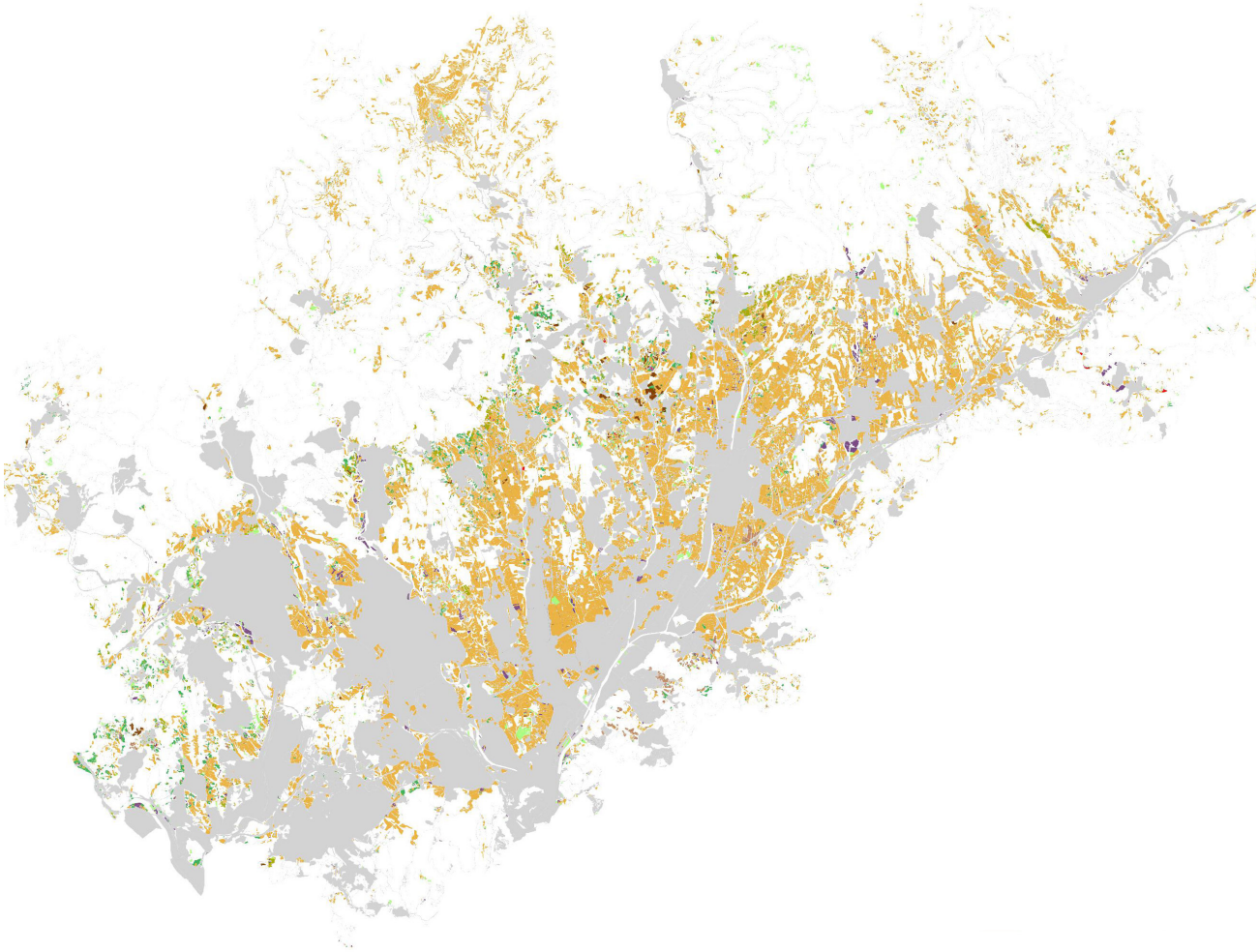

- Pastius (630,38 ha)
- Fruiters de closca amb vinya i olivera (425,81 ha)
- Terra campa (16.216,48 ha)
- Horta (453,95 ha)
- Fruiters (824,13 ha)
- Olivera i amb associació fruiters (550,17 ha)
- Vinya i amb associació fruiter i olivera (210,47 ha)
- Hivernacle (14,33 ha)

Font: SIGPAC: 2014

Usos i superfícies dels espais forestals del Vallès (2014)

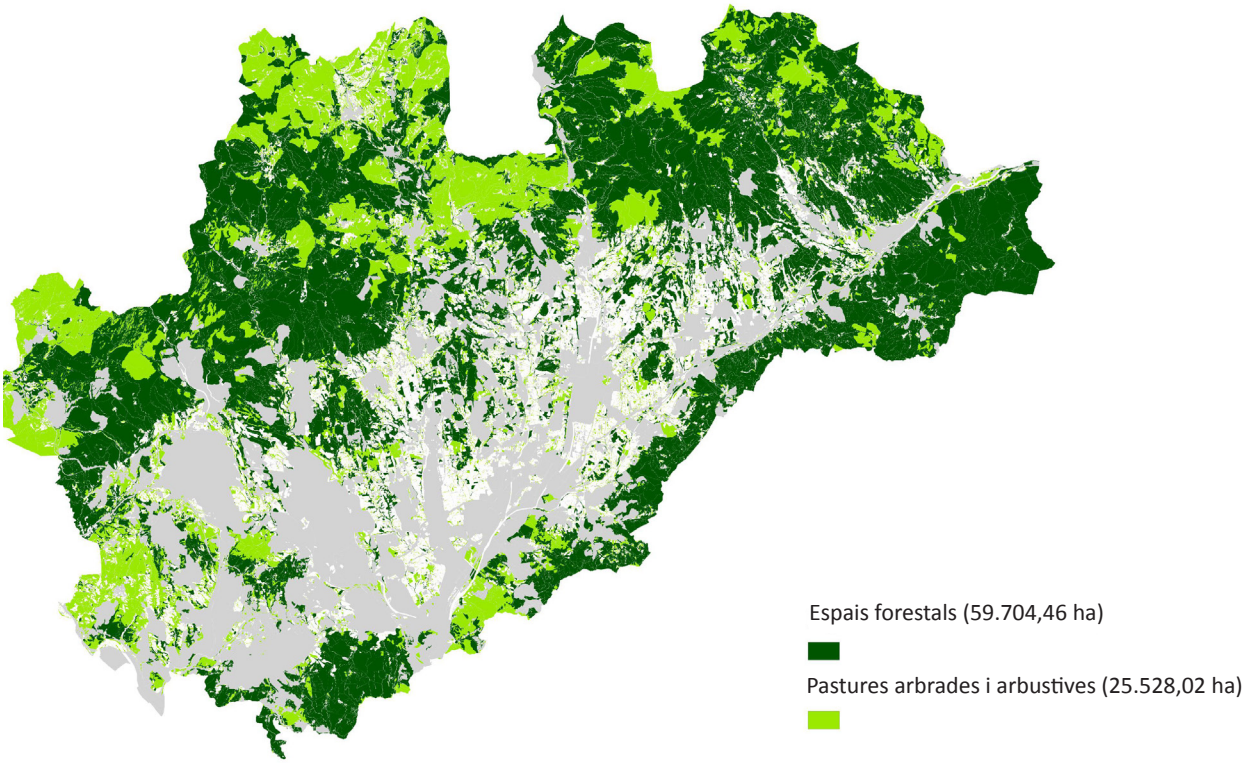

Font: SIGPAC: 2014

Espais agraris de regadius (2014)

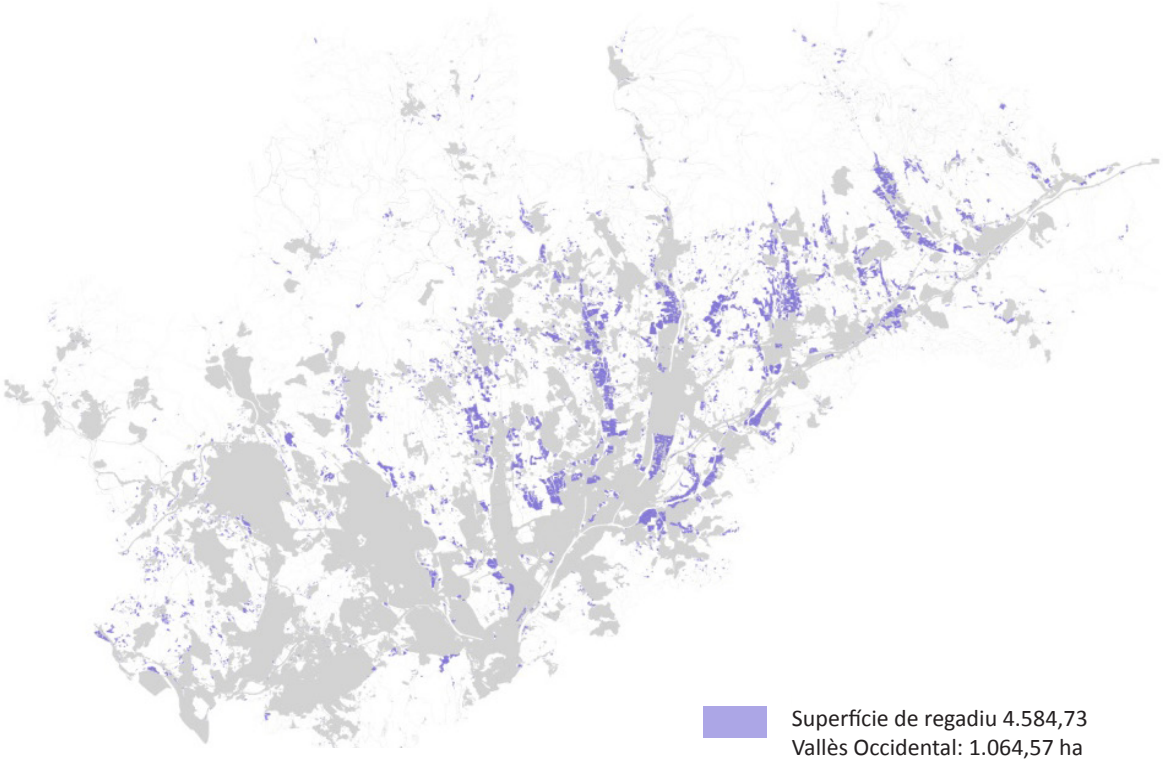

Font: SIGPAC: 2014

Eines per a la preservació i millora de l'espai agroforestal del Vallès

La planificació

L'activitat agrària i silvícola és una peça clau per gestionar els espais naturals a partir d'una activitat productiva i econòmica lligada al territori i a persones que hi estan molt arrelades. A la vegada proporciona, a través dels productes alimentaris de proximitat, un vincle entre els ciutadans i l'entorn agrícola, que els mou a preservar-lo. Per això, planificar i ordenar l'ús del sòl al Vallès hauria de permetre obtenir i garantir els béns i serveis ambientals dels espais naturals per a les persones.

Proposem:

Redactar i desplegar el Pla Territorial Sectorial dels sòls d'especial interès agrícola previst en la llei de 1995 del PGTC.

Redactar i promoure el "Pla Director Urbanístic de la Plana Agroforestal del Vallès (PDUPAV)" en desenvolupament del PTMB (Pla Territorial de la Regió Metropolitana de Barcelona, aprovat 2008). En aquest context, cal definir i ampliar els espais naturals agroforestals situats fora dels actuals límits.

Dotar de seguretat jurídica les activitats agràries que es duen a terme en els espais naturals i garantir l'ús agrari, tal com es fa en els polígons industrials urbans.

Promoure i inventariar els espais d'interès agrari i natural pels seus béns i serveis ambientals i productius.

Protegir específicament l'horta i les zones de regadiu.

Garantir que les rendes, com ara tributs que generen les activitats comercials i industrials urbanes, **contribueixin en la millora i suport de l'espai agrari i forestal.**

La gestió

Qualsevol projecte que es planifica cal que disposi de les eines de gestió i els recursos econòmics suficients perquè s'implementi i assoleixi els objectius previstos, atès que un Pla sense òrgan gestor és buit. Recordi's la formulació del parc agrícola del Vallès (ADENC 1999), mai desenvolupat per manca d'instruments de gestió. Només hi ha hagut experiències aïllades, més o menys reeixides (per exemple, el Consorci de l'EIN de Gallecs o el Parc Agrari de Sabadell).

Proposem:

Garantir la gestió del PDUPAV, i la implementació de totes les polítiques acordades.

El Coneixement (Recerca, Innovació i Formació)

En una societat on l'economia del coneixement i de la informació és bàsica, el sector agroforestal no pot renunciar-hi. És necessari incorporar aquests factors a les polítiques compartides entre el sector públic i privat.

Proposem:

Fomentar la Formació Professional i els cicles formatius agraris.

Organitzar cursos per a mestres i docents en general que puguin utilitzar els espais agraris del **Vallès com un recurs pedagògic.**

Promoure la realització de pràctiques i treballs de recerca agrària i del territori vinculats amb les Universitats. Per exemple amb l'Escola Superior d'Agricultura de Barcelona (ESAB), la Facultat de Veterinària de la UAB, la Fundació Miquel Agustí o l'IRTA.

Continuar i **ampliar el Campus d'estiu agrari** Jaume Bros per a estudiants de batxillerat.

Impulsar tallers de formació presencials, educació on line, intercanvi de coneixements (exchange knowledge) entre professionals o bé adreçats a la ciutadania.

Implicar els centres de recerca en la renovació permanent de les pràctiques agrícoles i silvícoles, incorporant noves varietats i mètodes de gestió a les explotacions.

Promoure les pràctiques agrícoles i silvícoles de baixos inputs, en una zona especialment fràgil per l'elevada freqüentació i la diversitat de les explotacions.

L'aliança entre el sector públic i privat per promoure l'activitat econòmica agrària

Bona part de l'activitat agroforestal està realitzada per empreses privades de diferent estructura jurídica (Cooperatives, Societat Agrària de Transformació o bé les conegudes CB, SCP, SL, SA, autònoms o altres). Aquestes tenen realitats i activitats diverses que poden anar des del conreu de cereals a la transformació o elaboració de productes agraris i la venda directa al consumidor. També cal esmentar el rol dels consumidors, així com de la restauració en la promoció dels productes agraris del Vallès. Tota aquesta estructura és clau per fer possible l'execució de moltes de les polítiques de suport i consolidació de l'espai agroforestal. Avui el Vallès és un mercat potencial de consumidors "locals" d'1.300.000 persones.

D'altra banda, les administracions que gestionen l'ús dels recursos econòmics recaptats a través dels tributs i els legisladors que fixen el marc legal pel qual ens organitzem són importants a l'hora de donar resposta a les demandes socials. L'impuls a una nova visió i reconeixement dels valors dels espais agroforestals també passa per una nova política econòmica de les administracions.

Proposem:

Promoure la creació de Denominacions d'Origen o Indicacions Geogràfiques Protegides (eines i normes europees útils per reconèixer i valorar la producció local agrària) **i donar suport a les existents**.

Incentivar la producció agrària com també la integrada i l'ecològica.

Ajudar i fomentar la incipient indústria agroalimentària artesanal.

Generar ocupació i facilitar el relleu generacional a les explotacions agràries.

Estudiar la conveniència de crear marques alimentàries d'àmbit local.

Promoure els productes locals a través dels mercats municipals del Vallès: indicació de procedència, productes de proximitat, jornades específiques de promoció, informació al consumidor, utilitzar eines de màrqueting i comunicació.

Promoure els productes locals a través dels restauradors, com ja fa Cuinavalles.cat o Cuina VO.

Dotar dels recursos econòmics al PDU de la plana Agroforestal del Vallès.

Promoure **una fiscalitat** (IBI i cadastre de rústica) **que reverteixi íntegrament al medi rural** i preferentment al treball productiu agrícola i ramader, i per tant a la renda agrària.

Acordar polítiques de **suport des del medi urbà al medi rural.**

Aplicar una política ambiental que millori la qualitat dels sistemes fluvials i el seu entorn.

Regular l'accés i la xarxa de camins per a l'activitat agrària i forestal compatible, si escau, amb l'ús públic.

Facilitar l'accés a la diversitat d'ajuts europeus i nacionals per al sector agroforestal.

Facilitar als emprenedors agraris l'accés a la terra o activitats agràries sense successió.

Destinar **ajuts especifics** per a l'activitat agrària periurbana.

El marc legal i polític

Avui existeixen diferents espais i marcs legals on incidir per realitzar el projecte **El Vallès agroforestal**. A través d'ells, la ciutadania exerceix la seva acció pública amb l'ànim d'influir en el debat sociopolític per aconseguir canvis a favor d'una societat millor.

Proposem:

Que el Parlament de Catalunya aprovi una **Llei d'espais agraris** que garanteixi el seu reconeixement, valor, conservació i protecció.

Convertir el Vallès en un territori experimental de noves polítiques agroforestals en entorns metropolitans a nivell europeu. Aquest objectiu i l'ambició d'esdevenir model haurien de facilitar l'accés a recursos europeus per al desenvolupament d'actuacions pilot.

L'estructura de Governança

L'ús eficient de les eines descrites fins aquí requereix una estructura de governança unificada. La proposta d'Àrea Vallès pretén que el Vallès disposi d'una identitat i d'una estructura de govern capaces d'aconseguir una millor ordenació i gestió dels espais naturals agraris i forestals.

A la vegada ha d'afavorir la complicitat entre el món urbà i l'agroforestal, estenent la consciència que el benestar dels vallesans dependrà en bona mesura del funcionament integral i harmoniós del territori.

Proposem:

En el marc del Vallès crear un **organisme de gestió** de la política agrària i forestal de la zona.

Aplicar **la legislació i recomanacions europees** ja existents referent a la gestió i conservació d'espais agroforestals periurbans.

Promoure la cooperació dels municipis, coordinats per l'Àrea Vallès, en l'aplicació de noves polítiques agroforestals.

Informar els ciutadans sobre el funcionament dels espais agraris i forestals i el paper, sovint desconegut, que tenen en el seu benestar.

Fer percebre els ciutadans que de la seva actitud (i el seu vot), no solament en depèn l'estructura urbana més propera sinó també el **futur** d'un entramat més subtil que s'estén a l'espai entre urbs.

El Vallès:

Es caracteritza per un subtil equilibri entre l'espai urbanitzat i l'espai agroforestal. Mantenir aquest equilibri i fer-lo més estable requereix desenvolupar i emprar un seguit d'eines que necessàriament s'han d'aplicar coordinadament a nivell de tota la zona. Per això cal assolir un nivell de governança que permeti una planificació de dimensió vallesana convertint l'Àrea Vallès en un experiment de planificació integral.